

GIEH

Giehttogiella

TTOG

Juoigan- ja mitalanbagadus

IELLA

TJÁLLEGOAHTÉ
FÖRFATTARCENTRUM SÄPMI

MED
STÖD
FRÅN

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

Mánnán mii mielas muitalit ja juoigat, muhto áiggi mielde dávjá gáidat das. Dá lea bagadus man ulbmil lea mánáid máilbmái láchit eanet saji muitalusaide ja juoigamii. Leat válljen moadde muitalusa mat leat guovdilát Sámis. Muitalusat leat gullelaš muitalusgirjjis ja maiddá digitála hámis Tjállegoahte-siiddus. Dás bagadusas árvalit movt sáhtta bargat muitalusaiguin. Hárjehusat sohpet dávjá visot muitalusaide ja eai dárbbáš adnot dan ortnetvuorus mas leat. Ja muitte, muitalusat gávdnojit ollu iešguđetlágan veršuvnnain. Njálmmálaš muitalusat han leat, muitaluvvon iešguđet ládje. Dus lea friddjavuohta rievdadit daid vai sohpet dutnje ja dus lea friddjavuohta hutkat iežat muitalusaid! Dahje nugo Åsa Simma dadjá.

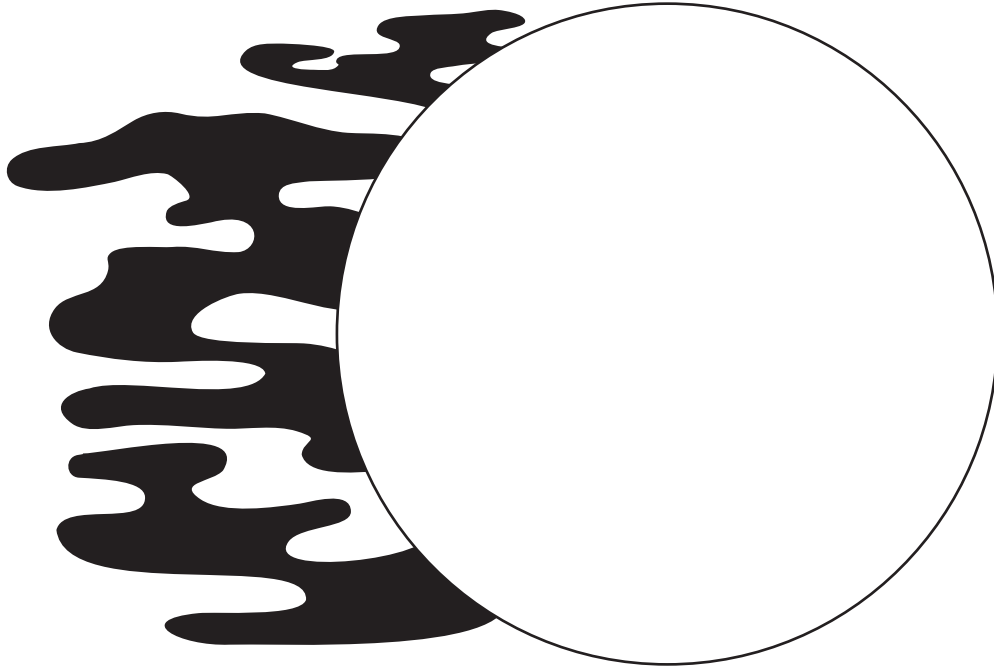
Mus lea vuoigatvuohta lasihit iežan máistaga muitalussii. Eadnán mielas soaitá johka dehálaš muitalusas, mu mielas ges soaitá geađgi deháleabbo go johka. Árbevirolaš muitaleamis lea mus vuoigatvuohta ivdnet.

Muitaleapmi ii leat juoga mii soahpá dušše giellalekšuvnnaide iige juoigan leat juoga maid dušše dahká musihkkadiimmuin skuvllas. Sávvat leat didjiide oaivá-dusgáldun vai váldibehtet juoigama ja muitaleami buot lágan oahpahussii ja árgabeaivái. Dat leat oassin olles eallimis. Juohke muitalussii gullet danin hárjehusat main lea sihke juoigan ja muitaleapmi, ja maiddá duodji ja sárgun. Jurdda lea ahte bagadus galgá soahpat iešguđetlágan lekšuvnnaide, muhto maiddá ruovttuin veagaide geat háliidit eanet juoigat ja muitalit. Uksa mii Leahkkasa vai ieš beasat geahččaladdat.

10 rávvaga dutnje gii galggat mitalit

1. Mital mitalusa mainna leat oadjebas. Mitalus mii lea váimmot guovdu ja maid leat oahppan, dat lea cieggan dutnje. Itgo muite visot? Hutkka loahpa.
2. Mital áinnas gos mitalus bohtá, jus diedát. Dahje mital gos vuohččan gullet dan. Ja go dan leat dahkan, de oačcut mitalusa mitalit nugo ieš háliidat. Lasit bienaid, čalmmustahtte maid ieš anát árvvus. Daga dan iežat mitalussan. Juohke háve go mitala, de báidná olbmo veadju, miella ja guldaleaddjit mitalusa.
3. Ráhkát iežat siste plána movt galggat mitalit. It dárbbas visot máhttit baji-loaivvi, baicce diehtit sullii gosa mitalus lea jođus. Deháleamos lea diehtit álgu ja loahpa.
4. Ane lanja. Jus leat eanet olbmot geain mitalat, gos leat sii lanjas? Gos lea várrí? Jus leat mearridan ahte muhtin olmmoš galgá dihto sajis čuožžut, de jorggit dan guvlui go ságastat suinna. Jus leat mearridan vári leat dihto sajis, de čujut dan guvlui go ságastat dan birra. Hábmme lanja guldaleaddjái.
5. Ane gorodat. Muhtomin lea doarvái nivkalit dahje njulget sealggi. Stuora lávddiin ferte eanet lihkadit, muhto unnit joavkkuin leat dávjá unnit lihkas-tagat doarvái.

6. Ane jienat. Veahá rievddadeamit jienas leat beaktilat. Savkkástallamat. Jietnadási rievddadeapmi. Leaktu. Muhtin mitalusa soahpá mitalit dramáhtalaččat, iežá sáhtá mitalit njuolga nugo lea.
7. Fátmmas guldaleddjiid geahčestagaiguin maid duos dás ain attát sidjiide.
8. Ale vajálduhte bottuid. Ale bala jus jaskkoda. Guldaleaddjái lea vuogas vuoinastit mitalusas. Jus orut beare gealdagasas, de sáhtát dahkat juoidá, čoavdil avi. Nuollal gápmagiid. Jugis čázi. Láže bottu alcet.
9. Du jietna ja gorut lea doarvá, it dárbbáš rekvisihtaid. Muhto rekvisihtat sáhttet maddái veahkin nannet mitalusbottu. Mánát liikojit daidda. Lávka man siste lea juoga dahje dušše gahpir maid coggalat.
10. Ane gielaidat. Sámás, ja jus dušše veaháš máhtát, de ane sániid mat dus leat. Lasit juoigama, lávluma! Divtte mitalusa rievdat luohin dahje muhtin šuokran. Dainna lágiin leat álohii mitalan Sámis.

Sivdnádušmuitalus

Sivdnádušmyhtat gávdnojit miehtá máilmmi. Dat muitalit movt olbmot ealligohte máilmmis ja movt máilbmi sivdniduvvui. Dávjá muitalit ollu olbmuid árvovuodus ja filosofijjas. Sámi sivdnádušmyhtas muitaluvvo movt eanan, eallit ja olbmot leat oktii čadnon.

»Eamiálbmogiid gaskkas muitalit dát sivdnádušmyhtat dávjá ahte mii leat beaivváža, mánu ja násttiid fuolkkit. Vaikko leat guhkes gaskat eamiálbmogiid gaskkas ja mii orrut miehtá eananspáppa, de sulastahttet goitge myhtat ja beaivváš lea dávjá hui guovddážis«, dadjá Åsa Simma.

Ollu iešguđetlágan sámi myhtat máhccet beaivvážii ja dat leat eanaš sámi muitalusgirjjiin. Gávdno muitalus beaivvi bártniin ja gávdnojit muitalusat beaivvi nieiddas. Go gaskkusta dáid myhtaid mánáide de addit sidjiide ipmárdusa beaivváža dehálaš sajadagas sámi kultuvrras ja manin sápmelaččat leat gohčodan iežaset beaivvi mánnán.

MÁILBMI

Hukse máilmmi mánáiguin. Váldet vuolggasaji muitalusas movt máilbmi sivd-
niduvvui bohccos, ja atnet bohccoguołggaid, čorvviid, sistti ja dávttiid. Ja jus dis
leat mánát geain ii leat nu nanu čanastat bohccuide, de sáhttibehtet suokkar-
dallat makkár máilbmi livččii oaidnit jus lei ráhkaduvvot iežá árktalaš elliin mat
mearkkašit juoidá sidjiide.

DĀLVEBEAIVVĀŠ

Devdet čázi láibunlihtiide main lea ráigi gasku ja diktet jieknjut. Darvehehket jie-
kñarieggáid bargiduvvon báttiin dahje dábálaš báttiin uvssadet olggobeallái. Dát
lea boares árbevierru sávvat bures boahtima beaivvážii ja vuostáiváldit beaivváža
vuosttaš beaktilis suotnjariid.

JUOIGAN

NINA NORDVALL VAHLBERGA JUOIGAGOHTIN-HÁRJEHUSAT

- Čuoččo, govda gaska julggiin. Jus lehpēt eanet olbmot, de čužžot áinnas gierdun.
- Divtte olggiid ja čovvji vuoinnastit ja bosit stuora šuohkihemiin. Bivdde mánáid áddehallat.
- Sugadišgoađe buolvvain ja luoitte jiena njálmimis, omd. aaaa. Rámit ja nanne. Sáhtta veaháš skužisteapmi šaddat fáhkka jienaid dihte, ale das beroš, joatkke dassážiigo buohkat leat jietnadišgoahtán.
- Joatkke jietnadit ja šlivgugoađe giedaidat ja moalkko čippiid, dego livččet čuoigame, ja divtte jiena boahtit. Dál šaddá eanet dego a-a-a, jietna deaddása olggos dađi mielde go sugadat.
- Joatkke jietnadit, čuoččo jaska ja vuosit baicce movt šuokŋa manná bajás ja vulos go loktet gieda bajás ja seammás lávlut alit šuokŋa ja nuppe ládje vuollegeabbo šuokŋaide. Sárggo áimmus giedainat ja čuovo lihkestagaid jienain. Veaháš dego jietna livččii borjjasteame alla ja vuollegis báruin.
- Joatkke jietnadit ja hárjehala seammás dynamihka (jitnosit ja vuollegaččat) go loktet giedaidat go háliidat mánáid lávlut jitnosit ja luoittát giedaid vulos go háliidat buohkaid vuollegaččat lávlut. Hutkka lihkestaga mii muitala ahte galget jaskkudit. Rámit!

Dát hárjehus lea buorre hárjehallat dušše jietnadit ja diktit jiena boahtit njálmimis goruda dahje čoddaga čavgekeahhtá. Ja dat lea buorre vai arvagohtet jietnadit iežáiguin ovttas.

JUOIGANGIEHTA

Krister Stoor čilge:

Juoigan ii leat dahkkon leat lávdedáidda, muhto baicce gullot go čohkkáda dollagáttis. It dárbbas rahčat vai gullot. Lotkes gorut lea álo buorre go galgá ovdanbuktit musihka. Divtte gieđaidat leat luovos ja dánssu áinnas gieđain. Dáiddát oaidnán ollu juigiid lihkahallame gieđa, dego livčče dirigeantan alcceseaset. Go gieđaid divttát leat luovos de rahpasa du vuoiŋŋahatbohcci eanet. Jus doalat gieđaidat čoahkis sealgge duohken de unnot vejolašvuodát atnit jietnaresurssaid mat dus leat.

Máddu

Sámi árbevierus lea visot ealli gáhppálagain eamieadni, namalassii máddu. Sátne muitala ruohttasiin ja lea sátne mii gávdno miehtá Sámi. Oarjelsámegillii mearkaša maadtoe omd. sohka dahje báiki gos leat eret.

Muitalusat máttuin oahpahit midjiide leat várrogasat elliiguin ja atnit elliid árvvus, beroškeahhtá ležžet go unnit vai stuorrát, boraspiret dahje eai. Dološ sámi muitalusain lea velá goppain nai máddu, eamieadni. Manin dain galgá muitalit? Na, muitaleapmi lea vuohki mainna oahpaha mánáid hálddašit luonddu rievttet ládje. Dološ muitalusaid leat juohkán guoimmuheami dihte ja maiddá oahpaheami dihte. Dat oahpahit mánáide árvvusatnit elliid ja luonddu. Muitalusat máttuin oahpahit midjiide ahte ii galgga biinnidit elliid, muhto maiddá ahte ii luonddus ábut badjelmeare váldit. Muhtin dološ muitalusas ealáska máddu go olbmot bivdet beare ollu guliid. De ilbmá guliid máđohis máddu fatnasa vuolde. Muitalusat máttuid birra oahpahit min jurddašit movt galgat eallit doallevaččat.

Juohke ealli máttus lea lagas čatnaseapmi iežas dan eallái. Dávjá sáhttet muitalusat leat oalle árpmuheamet. Šnjierá máddu sáhtta gáskkestit gaskat juolgesuona jus suhtta. Ja jus hárdá cubbo máttu, de sáhtta olmmoš nu buohccát ahte loahpas jápmá, jus ii heaitte suhttadeames ealli.

IEŽAS MÁDDU

Veahket mánáid jurddašit elliid birra. Dutket iešguđetlágan elliid ja jurddašehpet makkár iešvuođat dain leat. Goddesáhpán mas leat bastilis bánít, mii lea boarkas ja jállu. Makkár hápmi hal goddesáhpána máttus sáhtášii leat? Ja čurot, mii lea nu johtil ja jiednái. Makkár hápmi bat čuroha máttus lea? Divtte juohke máná válljet alcces ealli ja sárgut dan.

JUOIGAN

SARA-HELÉN PERSSONA ÄLGINVEAHKKI

1. Vállje álkes ludiid álggos. Elliidluođit leat dávjá buorit go dain lea ritma man vuodul sáhhtá dovdat ealli. Muhtomin geardduhuvvo luohti mánnga háve ja de lea álki čuovvulit. Mánát sáhhtet de oažžut ipmárdusa movt luohti lea huksejuvvon, nugo ahte luođi ritma ovdamearkka dihte vuosiha movt ealli lihkada, lea go unni vai stuoris.
2. Stoaga áinnas luđiiguin, vaikko árvádallanstohkosiin mas anát juoigama ja áđđestallama. Dainna lágiin bovttát mánáid beroštumi.
3. Ráddje! Ale váldde beare mánnga luođi. Juoge baicca vuoruide. Vállje fáttá, ovdamearkka dihte iešgudetlágan eallit.

JÖRGEN STENBERGA MIESSI

Juoiget miesi. Dat lea luohti mainna mánát sáhhtet iežaset identifiseret. Juoge luođi. Divtte mánáid leat fárus suokkardeame: Lea go dá duođas miesi? Dakkár go su jietna lea? Divtte sin fuomášit, ii, ná han miesi maid sáhhtá jietnadit. Miesi ruohtta, skelbmoša. Divtte sin geahččaladdat miesi luđiin ja juoiggadit dassáži jorralit.

ELLIIDLUDUÐIT

Dá leat muhtin elliidluođit maid sáhtta guldalit:

Davvi Jienat/Northern voices (Spotify)

Mánáid luohkeboddu (Youtube)

Vuortjis, Jörgen Stenberg (Spotify)

Gumpe, Inga Juuso (Spotify)

Vielppis, Nuorra juoigit (Spotify)

Cavgileamit

OHCALEHKET ILGADA

Dat mii lea ilgat darveha ohppiid. Balddonasmuitalusaiuin deaivá álo. Árvalit lohkat Mikkel Magnus Utsi girji *Soigosiid sáhttu* (Davvi girji, 2000). Buoremus áigi muitaleapmái lea eahketveaigi. Guhkes dálveáigámet lea álo leamaš buoremus áigi muitalusaide.

Háhčeseatni ja Njávešeatni

Myhtalaš nisson guoktá Háhčeseani ja Njávešeani muitalus lea klassihkar mii gávdno eanaš guovlluin. Gávdno earet eará mánáidgirjjiis *Gollegoalši*, man namma oarjelsámegielat jorgaleamis lea *Gullie-tjåátsele*. Das náitala Njávešeani nieida prinssain. Kirsti Birkelanda girjjiis *Samiska sagor* (Cappelens förlag, 1986) leaba goappaš nissonat fárus go máilbmi sivdniduvvo. Diet muitala man dehálaččat soai leaba leamašan sámi árbevierus.

Dadjo earet eará ahte Háhčeseatni bodii eatnan vuolde ja buvttii buot buozalmasvuodaid eatnama nala. Háhčeseatni govviduvvo dakkárin gii unohasat láhtte ja su namma adno ge áššiin mat nektet unohassan dahje fastin. Ovdamearkka dihte sogiid šattalmasat, diet čáhppes duokkit muorragierragiin. Daid gohčodit earet eará »Háhčeseani lávžegihppun«. Háhčeseatnin gohčodit maiddáai soames stuora heavnni. »Háhčeseatni suona geassá« dadjet davvisámegillii jus lea suotnageasáhat.

Njávešeani nama čatnat ges bohccuid ja gáiccaid litna guhkes čeabetguolggaid, njávvi. Ovdalašáigge bidje daid gietkamii vai mánná njálgát odii. Dan sáni laktit dasa mii lea buorre ja linis. Dušše sániid jienas, litna Njávešeanis ja garrasit Háhčeseanis, gullat erohusa das movt sudno govahallat.

SÁRGGO

Mánáid mielas láve somá sárgut dán guokte nissona, go leaba áibbas goabbatláganat. Movt sáhttá sudno iešvuodaid govvidit? Njávėšeatni lea čáppat ja siivui. Son boahtá beaivvázis ja lea nu árvvas ahte Háhčeseatni ávkkástallá das. Háhčeseatni lea hánis ja gádaš. Háliida oamastit eatnama ja biinnida elliid.

GOVVAHUKSEHUS

Hága govaid sihke báikkiin ja olbmuin. Juoge mánáid joavkkuide main leat golmmas. Jorgal govaid nu ahte eai oidno. Juohke mánná galgá välljet gova, okta báikki ja guovttes olbmuid. Divtte juohkehačča sierra gova váldit. Buot golmmas joavkkus muiltalit iežaset gova birra, makkár báiki lea, makkár olmmoš lea! Atnet miellagovahallama. Bivdde sin dasto bidjat muiltalusaid oktii ja hábmet oktasaš muiltalusa mas sihke báiki ja olbmot leat oassin. Mii dáhpáhuvvá? Movt álgá muiltalus ja movt nohká?

BEANA

Muitaleapmi Sámis lea mánáid hárrjehahttit rávisolbmoeallimii. Sámegeiلاس ii leat duodas makkárgе doaba bajásgeassimii, muhtomis leat valjis muiitalusat. Muiitalusat diktet mánáid iežaset gávdnat vástádusaid.

Nu dadjá Harald Gaski, gii lea sámi girjjálašvuoda professor. Mánáide muitaleapmi ja juoigan lea ge leamaš ovddasvástádus gullevaš sihke sohkie ja ristváhne-miidda. Earet eará čállá Asta Balto, gii dutká sámi mánáidbajásgeassima, ahte sohka galggai oahpahit mánáide »jierpmálašvuoda muiitalusaid bokte.« Muiitalus beatnaga birra lea juste dakkár muiitalus mii vuosiha oktavuoda olbmo ja elliid gaskkas, ja viidáseappot maiddá oktavuoda eatnamii. Dat lea buorre vuolggasadji go galgá hupmat mánáiguin sámi eallinfilosofijjas. Gollegáldu dakkár lágaš mui-talusaide lea Káren Elle Gaup girji *Girjjo-Gárjjo* (Davvi girji, 2001).

HÁRJEHUSAT

LIHTTU LUONDDUIN

Mii olbmot leat dahkan lihtu elliiguin ja luondduin ollu áššiid hárrái. Leat dahkan lihtu beatnagiin ahte galgat álo biebmat dan. Bargobeana oazžu biepmu vuost-tažin. Beana lea min ustit jus doallat lihtu. Nu lea luondduin maid. Soahki addá midjiide muora. Addá midjiide duodjeávdnasa. Muhto maid leat mii lohpidan soahkáii? Jávri addá midjiide guliid? Addá midjiide johtingeainnu vai sáhttit johtit fatnasiin báikkis báikái, muhto maid leat mii lohpidan jávrái?

Ságas mánáiguin iešguđetlágan lihtuid birra, muhto maiddáii movt mii olbmot leat rihkkon lihtuid maid leat dahkan luondduin ja elliiguin. Fuobmábehtet go makkár ge?

JUOIGAN

NINA NORDVALL VAHLBERGA ÁÐÐESTALA-BEATNAGA-HÁRJEHUS

- Čuoččo govdadit julggiiguin, ávžžut mánáid áđđestallat.
- Bija giđaid gilggaidat vuostá ja gosa. Dovdda movt deahkit čoavjjis ja gilggain čavget. Jeara mánáin dovdet go iežaset dehkiid. Čilge ahte dáid dehkiid atnit go juoigat.
- Jeara lea go geas ge beana ja movt dat jietnada. Dahje muital iežat beatnaga birra ja áđđestala dan. Daja vovv-vovv-vovv, dahje jurddaš ahte cielat dego gaskasturrosaš beana. Bivdde mánáid áđđestallat du.
- Daja, dál galgat ciellat dego stuora beana ja de dego unna, nu geahččaladdat jiena iešguđet ge šuoknadásiid.

*Dán hárjehusas sojahat njálmmi ja oaččut dainna jorba ja »juoigalas« jiena.
Mánát besset maid boagustit das.*

IEŠGUÐETLÁGAN BEATNAGAT

Geahččal jietnadit dego dát beatnagat:

RUAGUOTIT (ubmisámi guovllus)

Beana mii roguha bisánkeahttá.

SKAJ (oarjelsámi guovllus)

Beana man ciellan skádjá.

VIRKO (davvisámi guovllus)

Movttegis ja virkkos beana.

GOAVNNJIT (julevsámi guovllus)

Beana mii orro heahpanan ja lea ázis seibbiid.

JIETNA

Krister Stoor muitala:

»Lávlllo jienain mii dus lea itge dainna maid sávašit alddát leat.

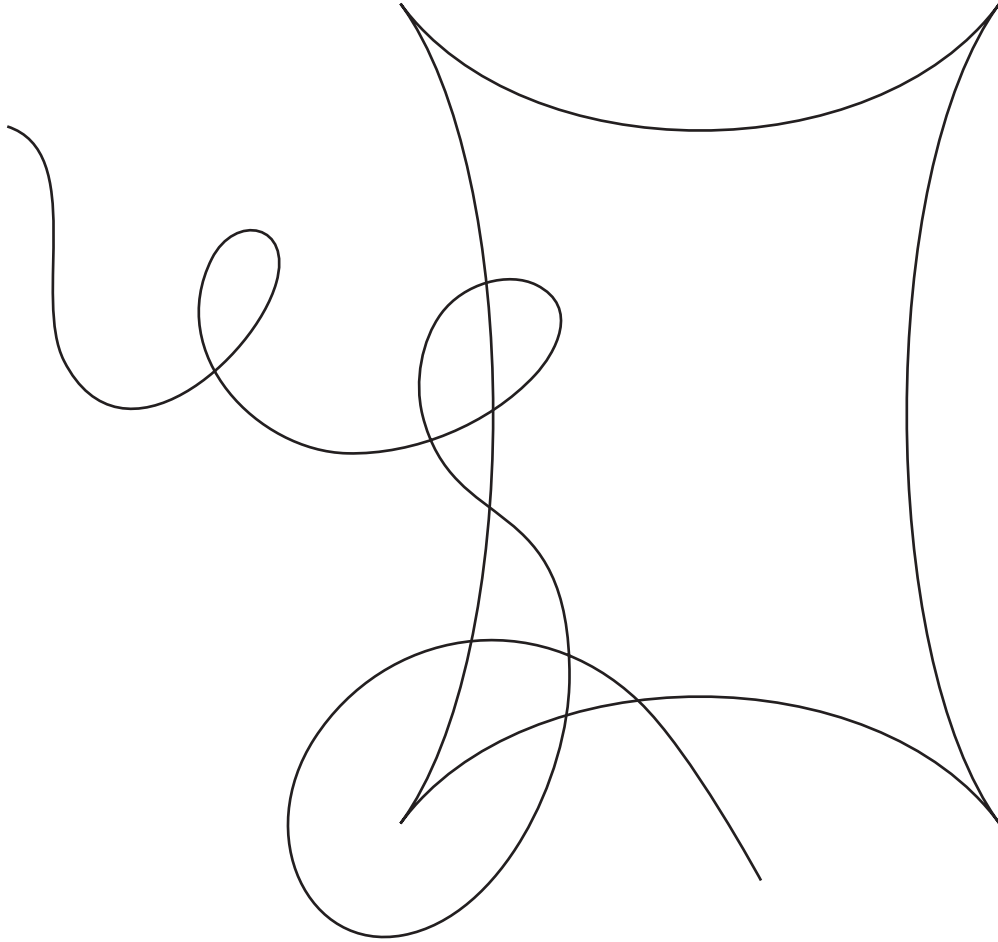
Lea váddásit go jáhkát garvit viggat lávlut ráidnasit oarjemáilmmi šuokrjaceahkkálasain. Dán áigge leat oahppan lávlut nu ráidnasit go vejolaš, dan it galgga. Dat lea čáppat, muhto ii juoigan.

Muhto movt gávnnat iežat siskkimus jiena? Vuohki maid ieš lean oahppan lea šlivggodit giedaid seammás go luoittán jiena lunddolaččat boahtit. Joatkke mánga minuhta ja dovdda movt olles gorut šaddá ollislašvuohtan.

Stoaga jienain ja geahččalatta movt guđetge jietna gullo. Hábmme njálbmeoali iešguđet ládje, lávlllo njunneráigge, geahččal giddet njálmme, lávlllo rabasnjálmmeiid.

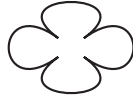
Dábáleamos lea diktit njálmme leat belohahkii rabas. Geahččal dipma guomi vuostá bidjat oalle lotkes njuokčama ja dadjat lo, lo, lo. Veaháš áigge geažes daja lo, lo, lo, la, dovdda mii dáhpáhuvvá ámadajus, njálmmeis. Mii lunddolaččat lámčit vokálaid iešguđet ládje njálbmái ja dat čuohcá ámadadju, njuovčča lunddolaččat njiedjá bátnegearddi vuolábeallái go la dadjá.

Geahččal sojahit njálmme ja dadjat na, na, na. De oaččut lunddolaš nasála dovddu, stuora oassi jienas johtá njunát bokte. Njuovčča lea maid iežá ládje njálmmeis, go dalle go dadjet la dahje lo. Iskka makkár erohus šaddá go dajat na, na, na, no. Mii dáhpáhuvvá go dajat no? Jus dasto geahččalat čavget njuokčama ja deaddit dan nu bajás guomi vuostá go vejolaš, de boahťá jietna mii orro dego mohtorfanas. Dehálaš buot hárjehusain lea atnit čoavjji doarjjan, muđui gal jietnabavssa gillá. Okta vuohki hárjehallat vuoignanteknihka lea johtilit rohttet vuoignahaga njunneráigge, de dovddat movt čoavji baggá. Luoitte fas áimmu njozet goasii gitta njálbmeráigge ja dađistaga divttat jiena maid čuovvulit.«

Ruovdenjunni

Gávdnojit ollu iešguđetlágán áššit mat várjalit min. Ruovdenjuni ja sálbbå mui-
talusas várjala hervejuvvon raddeleahppi goadi nissona. Mii livččii dáhpáhuvvan
jus son livččii vajálduhtán raddeleahppi? Mánávávnnaš ja gietkamis heangájit sil-
bašielat ja dávjá leat stuorit mánát maiddá atnán juoidá mii sin várjala. Silba han
lea árvvolaš ja danin sáhhtá ge leat doarvá dušše okta silbaboallu avis dahje juoga
sággaluvvon gitta lánkii. Veakerieggáid sáhhtá maid atnit. Ollu árbevirolaš mui-
talusain manná hejot jus suojis lea vajálduhtán, ja fas bures go lea muitán dan!

RÁHKAT ŠIELA

Šiellan gohčodit skearjkkaid maid addá vai vuostáiváldi oažžu lihku, ovdáneami ja suoji. Ráhkát alcet šielá maid čeabehis guottát dahje bijat juosat. Ane veaikerieggáid, bátti ja vaikko vel helmuid. Sáhttibehtet nai sárgut šielá. Sárggo činjad, raddeleahpi dahje iežá mii dus soaitá suodjin. Dahje duddjo. Vuola, beaskit, liibme. Ságastehket áinnas feara makkár muitalusain main lea čanastat mánáid árbevirolaš gárvvuide.

JURDDAKÁRTA

Okta vuohki mainna luvve njálmmálaš muitaleami ja oalgguha mánáid dahkat iežaset muitalusaid lea jurddakárttat. Unnibuš mánát sáhttet sárgut jurddakárttaideaset dahje čállit ovttaskas sániid. Bivde sin hutkat muitalusa ja ráhkadit jurddakártta doarjjan. Jurddakártta vehkiin sáhttet dasto muitalit njálmmálaččat. Jus háliida joatkkít de sáhtta vel čállit muitalusa jurddakártta vehkiin.

LOGA

Lohket moadde muitalusa mánáid birra geat eai leat atnán silbba go olggos manne. Ovdamearkka dihte sáhtta Thomas Marainena *Háldi lonuhus* soahpat. Dan lea ruođa rádio maiddái bádden *Noaidegiisa* muitalusčoakkálmassii.

FREESTYLA!

Åsa Simma oalgguha hutkáivuoda

Árbevirolaš muitalusain lea sensmorála. Go muitalat daid de gilvvát dán mánáide ja sámi filosofiija joatká eallit. Stállu, ovdamearkka dihte. Sápmelaš lea unni, muhto dovdá vuovddi. Stállu ii ipmir maidege vuovddis ja su sáhtát dájuhit ja fillet. Dás lea albma ilmmis filosofijas sáhka.

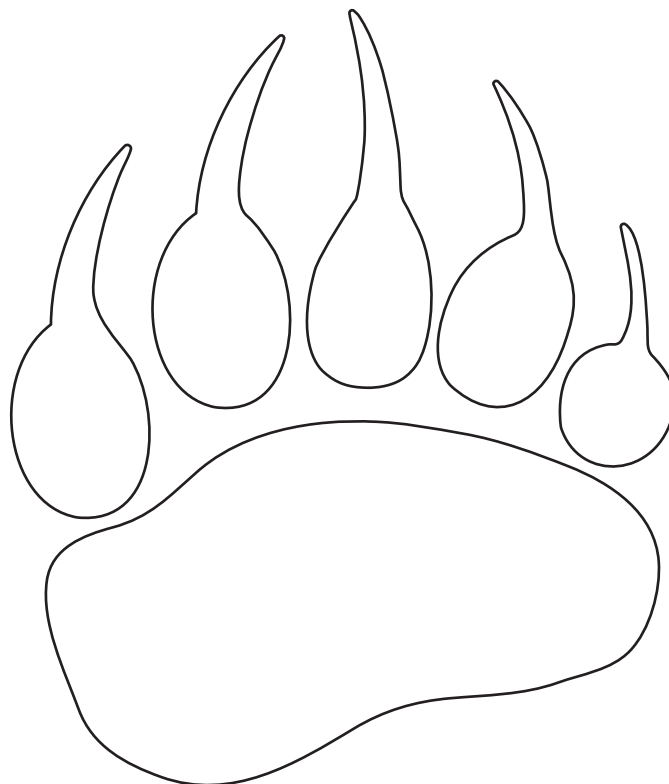
Ja oaččut rievdadit muitalusa! It dárbbáš muitalit dan juste nu go lea čállon soames girjái. Seadđšeimmet freestylat eanet. Deavdde, lasit maid háliidat. Oainnat, mii fertet maid ráhkadit ođđa muitalusaid – muitaleapmi han lea áiggiid čađa álo leamašan áigequovdil. Jus oahpat muitalusaid dan mađe ahte siktet du gorudii, de dat vuot addá mearehis vejolašvuodaid rievdadaddat ja hervet muitalusaid. Dus eai leat dat dušše oaivvis, guottát daid fárustat olles iežainat.

Cavgileapmi

DAGA SAJI

Jáhkán olbmos galget leat moadde muitalusa vuorkkás ja vaikko vel soames luohiti mii laktása muitalussii. Dávjá go mun ja mánát leimmet biillain vuodjime, de dikten rádio leat jávohaga. De šattai muitalus-boddu biillas. Diekkár bottuid lea buorre ráhkadit, daga saji daidda, sihke oahpaheaddjin ja váhnemin.

– MIKAEL PIRAK

Bierdna

Ollu mitalusaid lea dat ožžon jagiid vásidettiin ja áloáiggis leat olbmot mitalan iežaset birra elliid bokte. Mitalusat elliid birra leat dávjá oadjebasat maiddái sidjiide geain ii leat sámegeiella nanus ruovttus. Vuosttaš sánit maid mánát ohppet sámegeilli leat dávjá elliidsánit. Danin sáhttet álkes elliidmitalusat leat vuogas geaidnu sámegeielmáilbmái. Elliid bokte sáhtta nai dovdat gullevašvuoda. Ollu mánát dovdet čatnaseami bohccui, iežáin lea lagat oktavuoha áibbas eará elliide. Mitalusaiguin sáhtta hukset gullevašvuoda iešguđetlágan eliide, maiddái daidda mat eai leat olbmo lahka.

BIERTNA NAMAT

Bierdna lea myhtalaš ealli Sámis ja das leat ollu namat. Muhtin namat leat ilbman vai ii galgga dárbbášit dadjat biertna albma nama. Davvisámegillii dadjet daid namaid garvinnamman. Okta dakkár lea Muoddááddjá. Muoddá lea dihtolágan beaska ja áddjá han lea áddjá, dahje dievdu. Návddi leat earet eará gohčodan ránahin, go das lea ránes guolga. Sáhttibehtet go mánáiguin ovttas ieža hutkat birdnii namaid, dakkáriid main ipmirda biertnas dat lea sáhka? Geavatkeahtá bierdna-sáni.

SĀGAS FĀRROSAČČA BIRRA

Fárrosaš sáhtá ilbmat ealli- dahje olbmohámis ja lea juoga mii buohkain lea, vaikko vel ii dieđe ge dan. Ságas mánáiguin elliid birra maiguin dávjá deaivvadit dahje maiguin sis lea erenoamáš oktavuohhta. Sáhtá leat stuora ealli, loddi dahje guolli, ja lea lohpi suokkardit mii dat sáhtášii leat. Sáhtá ádjánit mánaga jagi fuomášit dan, jus goassege dagaš... Ságastehpet elliid birra ja bivdde mánáid muitalit iežaset deaivvadeamiid birra elliiguin. Lea go oktage ealli man áinnas livčče čuovvulan? Juoga mii mearkkaša erenomáš ollu vaikko ii sáhte čilget manin? Čále muitalusaid deaivvadeamiid birra. Nuorabuidda dollet moadde cealkaga, duodji dahje sárgosat.

JUOIGAN

NINA ÁÐÐESTALA-ELLIID-HÁRJEHUS

- Movttiidahtte mánáid áððestallat iešguðetlágan elliid. Ovtta hávális. Don vuosihat ja mánát čuvvot.
- Jeara evttohusaid ja áððestala elliid maid mánát evttohit. Mánnájoavkkus sáhtát jearrat geain lea ealli ruovttus dahje lea go mánáin jiellatealli ja áððestallet dan. Ovdamearkka dihte beatnaga, bohcco, gissi, iešguðetlágán lottiid.
- Buohkat sáhttet jietnadallat dego okta ealli álggos ja de sáhttet buohkat válljet iežaset jiellat ealli ja de siđat sin jietnadit oktanaga, vai šaddá elliidkoara, mas šaddá hearvás ja mielahis riedja. Vuosit giedaiguin čielga álggu vai buohkat jietnadišgohtet oktanaga, ja vuosit vel čielga loahpa.

Dán hárjehusas rievdadit fokusa lávlumis ja lahkonišgoahtit juoiganárbevieru, mas leat ollu luodit mat válddahit iešguðetlágan elliid lihkanvugiid, jiena dahje oktavuoda olbmui.

DEHÁLAŠ EALLIT

Mis leat várjaleaddji eallit. Njiččehas, loddi, guolli. Áhččán várjaleaddji ealli lei boazu ja rievssat, ja mu bealis ges lea bierdna ja dovttá. Dávjá leat eallit maiguin dávjá deaivvadat ja mat leat dehálaččat dutnje. Mánát liikojit ságastit dán birra. Ja jurddašallat mat hal mu várjaleaddji eallit leat? Soames mánná logai šnjierá leat su várjaleaddji eallin. Mun han ráhkistan šjieráid. Na de gal dáidá leat nu, vástidin.

– MIKAEL PIRAK

NASÁLA BORASPIRET

Johan Turi čállá, go juoigá boraspiriid de galgá nasála vugiin juoigat, njuni čađa, sániiguin na, na, na iige lo, lo, lo. Jerren muhtin lávlunpedagogas dán birra ja vástidii, go návddi juoigá nasála vugiin de dan vašánis luondu ilbmá lunddolaččat.

– KRISTER STOOR

Heavdni

Muhtomin ságastit nu ollu biertnain, návddiin, bohccuin. Ja vajálduhttit buot unnimusaid! Eat fal njoammiliid ja buoidagiid, baicce vel unnibuid. Heavdni lea divri mii muitalusain beastá olbmuid dainna go godđá suodjaleaddji fierpmis. Solveig Labba cavgila movt son láve atnit unna eallážiid muitalusainis.

Lean bargan laktit oktii ovdaskuvla- ja duodjeoahpaheaddjeám- máhiiddán. Muitalan muitalusa, ovdamearkka dihte manin ii galgga heavnni goddit. Lážán muitalusbeavddi masa bijan daid dohkáid ja elliid main áiggun muitalit. Muhtomin čohkkán láhttis. Cahkkehan muitalangintala ja náhkehan muitalangahpira oaivái. Álggos jearan mánáin leat go gullan muitalusa ja maid jurddašit dan birra. Dasto muitalan ja anán dohkáid ja elliid mat leat beavddi nalde dahje láht- tis. Manjel muitalusa mii duddjot ja málet, dahje čállit hoahkamiid ja lávlagiid. Vuollat, goarrut, liibmet, beaskidit. Jus muitalus lei heavnni birra de duddjot heavnni, málet dan, lávlut dan birra ja čállit heav- dnehoahkamiid.

Mus lea maiddái muitalanlávka man siste mus leat ollu sierralágán muitalusat, dohkát ja eallit. Muhto mánát eai oaččo stoahkat dainna, dat gullá dušše muitalusaide! Eai galgga čalmmastuvvot mu dohkáide, galgá orrot suohtas gullat maid dál áiggun vuosihit ja muitalit. Bargat girjiid haga lea divdna mánáid miela mielde.

HUKSE HEAVNNI

Duddjohekket hevnniid. Atnet liinniid, stálleláiggi, helmmuid, muora, gedggiid, ruovdesákkiid dahje dan mii dus lea. Elliin ožžot áinnas leat iešvuodat. Iežaideattet hevnniiguin sáhttibehtet dahkat teáhtera dahje dohkkáteáhtera. Joatkke áinnas mitalit dan botta go mánát duddjot. Elli-Kari Pavval oaivvilda ahte olmmoš dávjá guldala bures go giedain lea juoga dahkat:

Dát muittuha dan go lea vuordime miessemearkumiid. De čohkkáda ja bargá juoidá giedaiguin ja guldala mitalusaid ja vuordá dassázi go eallu lea gárddis.

JUOIGET LASTAMÁÐU

Divrráziid lea hávski juoigat ja daiguin lea buorre álgit jus veaháš ballá juoigamis. Jörgen Stenberg árvala lastamáđu luodi, mii bohtá Jämtlánddas/lulit Västerbottenis.

Beassá stoahkat suorpmaguin, atnit goruda, vuosihit máđu lihkas-tagaid. Unnit mánážat háliidit atnit olles gorudeaset ja lea dehálaš diktit sin atnit goruda gaskkusteamis. Lihkadit ábuha, baicce go leat dego ruovdegánja. Jietna ii boađe dušše njálbmeráigge.

JUOIGAN

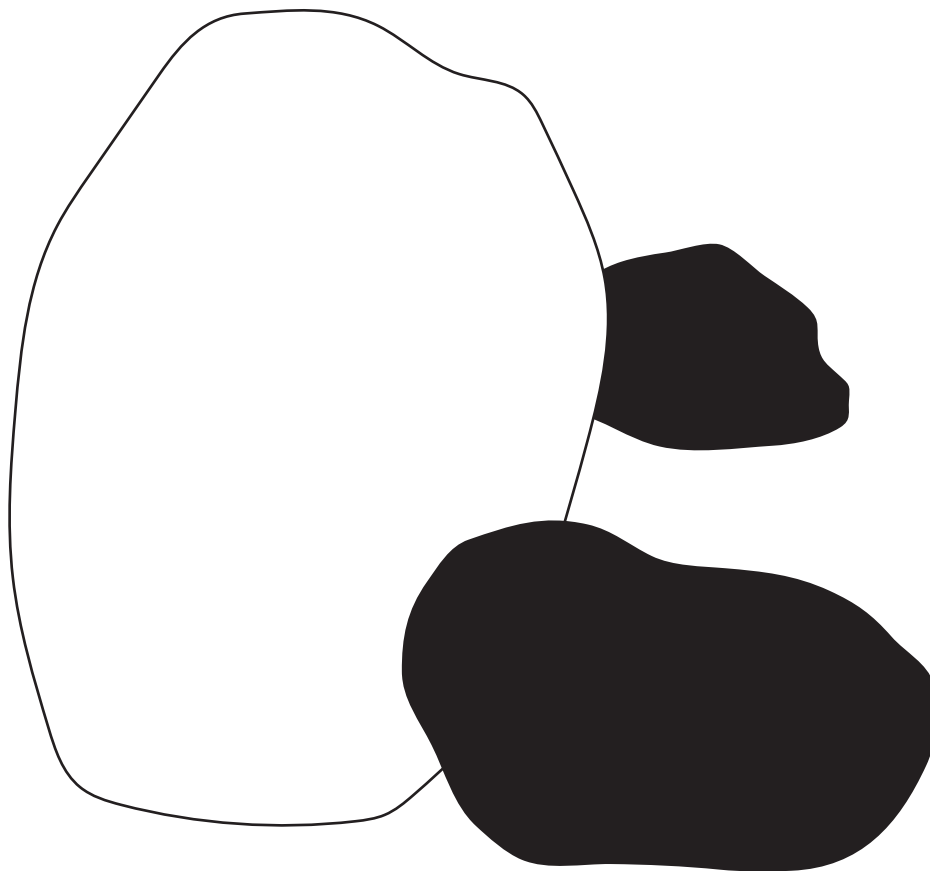
NINA NORDVALL VAHLBERGA OAHPPA-ELLIIDLUDIID-HÁRJEHUS

- Álgge álkes elliidludiin mii lea heivehuvvon mánáide.
- Juoigga nu bures go máhtát ja ane olles gorudat. Bivdde mánáid čuovvulit ja juoigat luođi mángga geardde, dassáži go darvána. Sii lunddolaččat áđđestal-lagohtet du.
- Go mánát leat oahppan vuosttaš ealli, de geahččalehpet iežá elliidluođi ja juiget de vurrolaga dán guokte luođi. Jeara: ja movt lei njoammila luohti? Go soames lea muitán álggu de čuovvul ja juoigga luođi dastánaga. Hárjehallet ovttas muitát movt luođit álget.
- Árval mánáide ahte sáhttet siskkáldas gova geahččat eallis, mii sáhtta veahkehít sin álkibut muitát movt luohti lei.

Dán hárjehusas lehpet juoigagoahtán. Eai buohkat dárbbas seamma ládje juoigat, váldoulbmil lea ahte mánát dovdet ealli ja ahte sis lea siskkáldas govva ja dovdu das. Lea buorre oahppat unnimusat guokte elliidluođi vuosttaš geardde, go de šaddá čielgaseabbo movt iešguđetlágan luođit sáhttet leat ja ahte dat duođas govvidit ealli.

SOLVEIG LABBA ÁRVALA:

- Muitalangahpir vuosiha: Dál lean mun muitaleaddji!
- Herve beavddi dahje láhtti nu ahte soahpá muitalussii.
- Cahkket muitalangintala. Dat vuosiha ahte galget jaskkodit ja guldalit.
- Muitalettiin in geahča mánáide, dušše iežan dohkáide ja eliide ja muitalanbeavdásan. Dagan nu vai mánát galget čuovvut muitalusa. Muittuha go čohkkát árrana birra ja geahččat dollii.
- Jus mánát eai máhte sámegeiela, de sáhhtá elliid namaid dadjat mángga sierranas gillii. Sáhhtá maiddái namaid čállit stuora báhpirii ja čállit vel dihto cealkagiid.

Ulddat

Jiellahis leat ollu namat. Maid davvisámegillii muhtomin dadjet uldan lea ju-
levsámi guovllus gadniha. Gufihtar lea eará sátni, dahje háldi. Iešguđet guovlluin
leat iešguđetlágan namat ja iešvuodát dain oruhiin mat ellet minguin olbmuigu-
in bálddalaga. Dávjá leat min vuolde, eatnama vuolde. Muitaleaddji ja dáiddár
Maj-Doris Rimpi dadjá ahte ganešat leat miehtá ja mitalusat bagadedje movt
daid galgá dohkkehit ja árvvus atnit:

*Eat ožžon goassege nJORRET báhkkačázi. Galggai álo čoaskut veaháš vai
eat boaldde sin geat leat eatnama vuolde. Jáhkán lea sáhka das movt
eallit luondduin, ahte galgá leat várrogas. Dan dat oahpaha, duoh-
tavuođas.*

ÁLKES REKVISIHTAT

Hága muitalusgahpira. Hága giissáža dahje gáfeseahka. Bija báberlihpuide mui-
talusaid, luđiid ja lávlagiid namaid ja divtte mánáid geassit ovtta. Naba seahkaža
mas leat rekvisihtat? Šnjierát, heavnnet, čoarvvit. Divtte mánáid duddjot sisdoalu.
Dušše dainna go anát unna figuvrražiid, geđggiid dahje stoahkanhearvvaid sáhhtá
muitalus álkes vugiiguin rievdat unna teáhteražžan.

Cavgileapmi

Jus jurddašan áhku ja ádjá ja áhči ja su oarbiniid, de lei muitalus máŋgga háve muhtin lágan teáhter. Sii čuožžiledje ja fáipo. Jus soames lei fággádan biertnain muitalusas, de soames fággádii muitallettiin. Lei dievas teáhterčájáhus go viimmáskedje. Áđđestalle jienaid ja áđđestalle persovnnalašvuodaid. Álo joccistedje iešgudetlágan jienaiguin.

– MIKAEL PIRAK

Lohkamušárvalus

Jagis 1976 almmuhii Marry Ailonieida Somby *Ámmul ja alit oarbmaelli* mii šattai vuosttaš davvisámegielat mánáidgirji. Dat lea eatnanvuolážiid birra ja lea hui buorre muitalus mii laktá luonddubilidemiid dasa movt mii hálddašit máilmmi resurssaid.

ELLI-KARIN PAVVAL GIITIMA BIRRA

Go áigu váldit juoidá, de galgá jearrat »oaččun go mun?«. Seamma go galgá idjadit. »Oaččun go idjadit dás?« De oadát njálgát. It dárbbas jitnosit dadjat, muhto jurddašala dušše ieš oaččut go. Seamma guoská guollebivdui ja visot dasa maid luonddus oaččut. It oaččo visot váldit, fertet maiddái nagodit guođdit. Ja go juoidá lea váldán, de giitá. Giite maiddái go leat guođđán báikki gos leat leamaš. Diet leat čáppa dagut – giitit ja jearrat.

Sáiva

Sáiva lea namma mii lea miehtá sámi. Soaitá mánáin muhtin sáivajávri, várri dahje iežá báiki sin lahkosis man gohčodit sáivan. Sáiva lea várjaleaddji orut ja dat mas lea dát namma lea leamašan, ja lea ain, bassi. Sáivajávriin leat mitalusain guokte botni ja dain lea valjit guolli. Sámegielas leat ollu doahpagat mat oahpahit leat jaska go lea luonddus ja dákkár lágan mitalusat oahpahit aitto dan; ii rigeret, árvvus atnit. Máhttit guldalit. Ii leat álo nu álki ollet muhtin sáivabáikái mánáiguin, muhto dollasadji sáhtta muittuhit sáivajávri. Dolas lea maiddái erenoamáš sadji muitaleapmái eanaš govvádusain ja čohkkádit dollagáttis ráfáidahtta. Muitaleapmi golggiida dávjá lunddoleappo olgun dahje goadis gos jo lunddolaččat čohkkát gierdun.

JUOIGGA

Sara-Helén Perssona hárjehusaiguin:

Vállje muhtin luodi mii lea váimmot guovdu ja guldal dan vaikko man ollu. Ođđasit ja ođđasit. Loahpas juoigagoadát don nai dakkaviđe go bijat johtui jietnafilla, go dat lea siektan dutnje.

Go mángga geardde guldalat dan, de juohke háve fuobmát juoidá ođđasa. Geahččal dasto čuovvulit, ieš nai juoigat. Mun láven guldalit báddema ja seammás juoigat dan mielde álggu rájes jo. Dat lea buorre doarjjan ja olmmoš orro sáhttime čuovvulit ja guođdilit luodi goas fal ja oahppat dan veahážiid mielde. Lanjas čohk-kát ii soaitte álo leat buoremus biras, sirdet juoigama duovdagiidda. Dollagáddái, olggos ja gávdnojit vel ollu iežá sajit.

GEAHČČAT DOLA

Dahket dola ovttas ja divtte mánáid searvat dahje divtte iežaset dikšut dola. Jus dis ii leat dollasaji de dahket dakkára ovttas. Go muitaleapmi álgá, de galgá muitaleaddji vuosttažettiin dollii geahččat muitalettiin. De mánát maid dahket seamma. Guldaleaddjit vuoiñastit go eai dárbbas geahččat muitaleaddji čalmmiide.

ÁRRAN

Solveig Labba muitala:

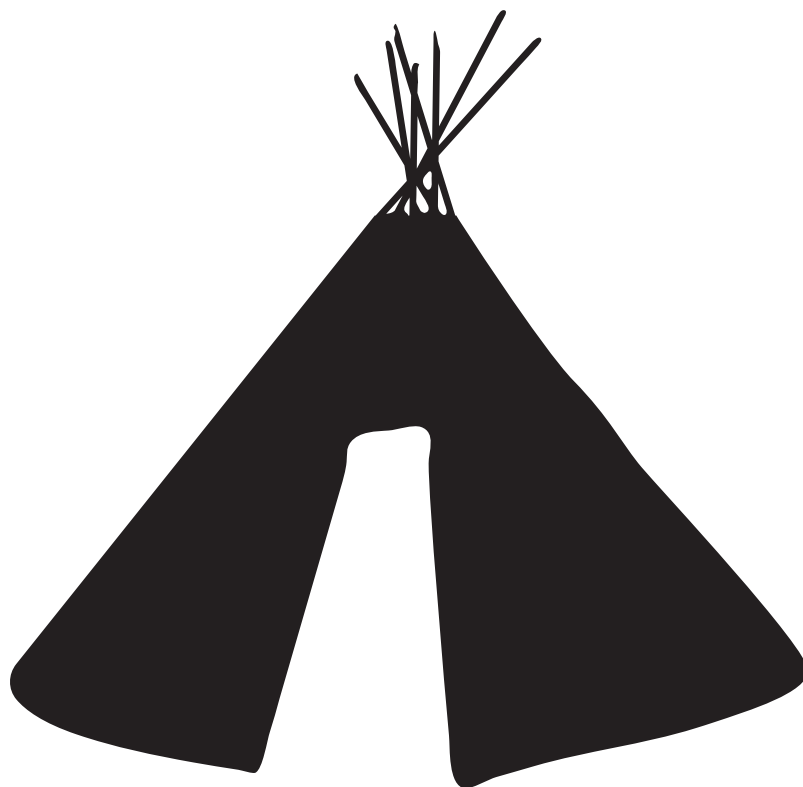
Goađi árran lea álo leamaš min girjerájus. Das gulai muitalusaid ja fearániid maid min vuorrasat ledje vásihan. Árrangáttis muitalusat jokse mánáid. Árrangáttis leat muitalusat johtán áiggiid čađa min áigái. Jus alddát eai leat nu ollu muitalusat, de jeara sis geat du birra leat. Čále maid vuorrasat muitalit dahje oahpa dain ollu sámi girjjiin mat gávdnojit.

JUOGA MASA LEA ČATNASEAPMI

Jörgen Stenberg guovlluvieruid árvvu birra:

Buot mánáin lea čatnaseapmi muhtin guvlui. Vaikko veagas eai leat luodit, de soaitá gávdnot muhtin báikái luohiti dahje muhtin etnui dahje eallái masa sis lea čatnaseapmi. Juoigama suopmanat ja gaskkustanvuogit leat jávkame. Duojsis máhttu ii leat boatkanan, mis leat ain guovlluvierut. Muhto juoiganárbevierus lea ollu boatkanan ja ollu guovlluvierut leat jávkan. Pedagogaide lea hástalus vuolidit luođi individuála dássái, muhto lea dehálaš geahččalit.

Seammás leat buot geainnut juoigamii buorit. LeHKos Jon-Henrik Fjällgren dahje mii fal, sat juoga ládje rahpá geainnu. Ja sáhtta juoigat ilmmá luoitimis makkárga jiena. Sáhtta oahppat vaikko juoigá oaiivvistis. Háliidan biehttalit dien ahte oahppit fertejit searvat juoigamii. Oahppan lea guhkesáigge oahppan ja das lea sáhka rahpat geainnu.

Stállu

Oassi mitalusain leat ráhkaduvvon vai balde mánáid eret várálašvuodain nugo fámolaš eanuin, jogain ja jávriin. Sámis lea čáhcerávga mas earet eará mitalit vai dollet mánáid eret várálaš čáziin. Muhto eanemusat mitaluvvo stállus. Dat lea dábálemos sámi ságá mii gávdno nohkameahttun ollu veršuvnnain. Earet eará adno stállu hehttemis mánáid leat jeagoheamit dahje jávkamis beare guhkás. Bal-dalanmitalusat oahpahit maddái mánáid jaskkodit. Erenoamážit nuorat mánát liikojit stállu. Somá han lea go soames lea gievra ja nie jalla!

MOVT FILLEJIT MÁNÁT STÁLU?

Stállomuitalusat leat eanaš sámi muitalusgirjjiin ja ođđa ihtet ollesáigge. Bivdde mánáid hutkat iežaset stállomuitalusa. Movt sáhttet fillet stálu? Ožžot mitalit juste maid háliidit, sat fal leat jierbmábut go stállu ja nagodit beassat báhtui.

OKTASAŠ MUITALUS

Loga dahje mital muhtin stállomuitalusa ja juoge dan osiide. Váldde stuora, guhkes báhpira maid lebbebehtet láhttái. Sierranehket moatti jovkui. Juohke joavku galgá sárgut oasi mitalusas. Go oktii laktibehtet govaideattet, de galgá dat šaddat stállomuitalussan álggu rájes lohppii.

STÁLLOMOLSSAFÁRDA

Molssafárddat eai dárbbas leat nu váddásat. Áidna maid stállu dárbbasa leat veaháš badjelmearálaš silbbat dahje giehpa ámadaju. Dahje movt dál de háliidehpet stálu hámi leat? Jeara mánáin movt sii livčče gárvvuhan stálu? Gárvodallan lea mánáid miela mielde. Divtte sin searvat. Go molssafárda lea nalde, de mánát njuorubeljiid guldalit.

Cavgileapmi

FASTTIT LÁHTTADIT

Mun háliidan áinnas ahte galgá sáhttit jietnadii nu fasttit go vejolaš. Lea mentála hástalus go ii dárbbas juoida dahkat čábbát, ipmirdit ahte juoigama ulbmil sáhtta leat juogat fastit. Ahte dás lea sáhka sáhttit gaskkustit dovdduid jiena bokte iige álo ohcalit čábbámu vuogi. Oahppan lávluide sáhtta dat leat albma váttis. Olmmoš lea nu bures oahpahuvon movt galgá dahkat ja leat kurssaid vázzán. Luoitit dan lea váttis. Mađi boarrásit lea, dađi váddásit lea.

– JÖRGEN STENBERG

Čuoika

Gávdno go iežá unna ealláš mainna servvoštallat eanet go čuoikkain? Mánát dávjá ballet divriin, muhto láve ávkkuhit mitalit guđe ge ealli doaimma, nu go ahte čuoika gohčoduvvo boazovázzi buoremus veahkkin, go dan haga eai lean bohccot čoahkkanit geasset. Elisabeth Gaupa girji Suga suga su (DAT 1989) lea vearditm-
eahttun gáldu lávlagiidda ja ohppui elliid birra čuoikka rájes gitta stuorit elliide.

Ja lea han vel nu suohtas dahkat mitalusaid ja juoigat divriid! Dain lea ollu jietna ja lihkadit hui mihtilmasat.

OH CET DIVRENAMAID

Divrriin leat dávjá hui buorit jietnasulastahtti namat sámegillii. Barget bidjat namaid divriide ja čállet divttažiid ja muitalusaziid main namma lea mielde. Maiddái mánát geat eai máhte sámegiela sáhttet atnit sámegielat namaid.

JUOIGGA ČUOIKKA

Geahččalehket áđđestallat čuoikka jiena. Don rávisolmmoš sáhtát álgit jus mánát eai duostta. Seagut sániid čuoikka jitnii ja álkeslágán juoigamii, nugo »čuoika-eadni hojlelo«. Divtte čuoikka johtit mánás mánnái luđiin. Mánát ožžot mearridit gean nala čuoika galgá seaivut ja de oažžu dat mánná juoigat čuoikka viidáseap-pot boahtte mánnái. Sáhttet maiddái atnit iežá sámegielsániid čuikii, dahje iežá girdi divrri, nugo čuroha, skáhčasa jna. Heivehehket jiena dasa man stuoris divri lea ja divrri iešvuodaide. Divtte daid iešguđetlágan divrriid girdit joavkku mánáid gaskkas.

MUITODÁIDDA SOAHPÁ VAIKKO MASA

Sara-Helén Persson cavgila:

Juoigama ii dárbbas bidjat dušše musihkkadiimmuide, juoigan lea oainnat muitalan- ja muitinvuohki maid sáhtta laktit dievva ieža fáttáide maid. Dainna lágiin sáhttibehtet dahkat juoigama oasin olles skuvllas. Historjjás sáhtta bargat luđiiguin mat muitalit iešguđetlágan dáhpáhusain mat ovdal ledje. Servodat- ja luondduoahpáhusain sáhtta bargat luđiiguin mat muitalit luonddus, ealliin. Religiovdnamáhttui sáhtta čatnat makkár mearkkašupmi juoigamis lei sápmelaččaide oskus. Sámegieloahpáhusas guldalehpet luđiid vai gullabehtet sámegiela. Hábmemis sáhtta guldalit luđiid ja dovdat makkár dovddu guldaleapmi addá ja málet dahje juoidá hábmet dan dovddus.

Jus duddjobehtet, hupmet ávdnasiin. Muorra, gos dat boahtá? Maid muitalit hearvvat maid čállibehtet? Makkár namma lea guđetge čoarvvis? Divtte muitalusaid joatkit ja vavdat duddjomii.

Loahppasánit

*Dát galgá mannat buolvvas bulvii. Váldde mielde vuorrasit olbmo
muitaleaddjin. Juohke sajis lea álo soames guhte sáhtá muitalit.
Divtte vuorrasiid gullot, gosa ihkinassii boahtibehtet. Ja álget bargat
jo nuoramus mánáiguin! Jus jearrabehtet sis háliidit go searvat, de
háliidit, dan jáhkán jur vissásit.*

– ELLI-KARI PAVVAL

Giehttogiella lea juoigan- ja muitalanprošeakta mii lea johtán ruotabeal Sámis ja leamaš skuvllain, girjerádjosiin ja festiváliin. Guhkesáigge mihttu lea laktit juoigama ja sámi muitalusaid oassin mánáid ja nuoraid árgabeaivái.

Geahčes maid:

WWW.TJALLEGOAHTE.SE/GIEHTTOGIELLA-JOJK-BERATTANDE
gávdnat eanet jearahallamiid, hárjehusaid ja muitalusaid.

ALMMUHEADDJI Tjállegoahte, 2023

REDAKTEVRRAT Elin Anna Labba och Naomi Aira

Jorgaleamit

MÁTTASÁMEGILLII Åse Klemensson

JULEVSÁMEGILLII Lisa Gælok

DAVVISÁMEGILLII Kari Utsi

GOVVIDEAPMI Ateljé Grotesk

GRÁFALAŠ HÁPMI Ateljé Grotesk

DEADDILEAPMI Livonia Print, 2023

ISBN 978-91-988934-2-7

OASÁLAČČAT

Solveig Labba

Nina Nordvall Vahlberg

Elli-Kari Pavval

Sara-Helén Persson

Mikael Pirak

Åsa Simma

Jörgen Stenberg

Krister Stoor

Jannie Staffansson

